

Γάμος - Μια ορθόδοξη προσέγγιση

Είναι γνωστό πως η Εκκλησία μας είναι μια Θεανθρώπινη Κοινωνία, που στοχεύει από τη μια να βοηθήσει τον άνθρωπο να πραγματώσει το στόχο του που είναι η θέωση και από την άλλη να μεταβάλει τον κόσμο σε καινή κτίση.

Τα πάντα μεταποιούνται με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος σε καινή κτίση. Όλες οι πιυχές της ανθρώπινης ζωής αγκαλιάζονται και εξαγιαζονται από τη μητέρα μας, την Ορθόδοξη Εκκλησία. Έτσι, λοιπόν, δεν θα μπορούσε να μείνει έξω από τον αγιασμό και τη χάρη της Εκκλησίας το ερωτικό στοιχείο. Αυτό που είναι μια φυσική σχέση ανάμεσα στους ανθρώπους, η Εκκλησία μας το παίρνει, το αγιάζει, το μεταβάλλει σε μυστήριο. Γίνεται το μυστήριο του γάμου. Όπως όλα τα μυστήρια, έτσι κι αυτό έχει κύριο στόχο και σκοπό του να βοηθήσει τον άνθρωπο στην επίτευξη του αγιασμού, της σωτηρίας και της θεώσεως. Μέσα στο γάμο τους καλούνται οι άνθρωποι να βοηθούν ο ένας τον άλλο στην επίτευξη αυτού του σκοπού. Λέει χαρακτηριστικά ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης: «Σκοπός του γάμου δεν είναι να πληρώσουν οι υπανδρευμένοι το πάθος της ηδονής και της σαρκικής τους επιθυμίας, αλλά το να έχουν βοήθειαν πνευματική ο ένας προς τον άλλον.

Ο γάμος, λοιπόν πρέπει ουσιαστικά να αποτελεί κοινωνία προσώπων, με στόχο το πνευματικό ανέβασμα των δύο συμβαλλομένων μερών. Ο Θεοδώρητος Κύρου λέει χαρακτηριστικά.

Σάββας Αλεξάνδρου

«Την επιθυμιάν την εκείνου κολάζων εκέλευσε μη της ηδονής το πάθος αλλά τον λογισμόν της κοινωνίας ηγήσασθαι». Όταν ο γάμος γίνεται με καθαρά σαρκικά ελατήρια, χωρίς την αναγκαία πνευματική προοπτική είναι καταδικασμένος να αποτύχει.

Είναι γνωστό πως το γεγονός αυτό επισημαίνεται ήδη στην Παλαιά Διαθήκη. Στο βιβλίο του Τωβίτ γίνεται λόγος για κάποια Σάρρα που δεν στέριωνε κανένα γάμο. Ο λόγος ήταν γιατί ο Ασμοδαίος, το πονηρό πνεύμα, σκότωνε τους άνδρες, την πρώτη νύκτα του γάμου τους. Οι Πατέρες, ερμηνεύοντας αυτό το σημείο, τονίζουν πως ο Ασμοδαίος σκότωνε τους άνδρες αυτούς και διέλυε το γάμο, γιατί τα κριτήριά τους είναι καθαρά σαρκικά, χωρίς καμιά αιολύτως πνευματική προέκταση και προοπτική.

Την αλήθεια αυτή τη βιώνει δυστυχώς ο κόσμος μας. Σε μια εποχή υλοκρατούμενη και σαρκολατρική, όπου ο άνθρωπος ξέχασε πως είναι «κεκελεύσμενος Θεός», το μυστήριο του γάμου φαίνεται να δοκιμάζεται οδυνηρά. Τα διαζύγια, δυστυχώς, στις μέρες μας βρίσκονται σε έξαρση. Και όλα αυτά γιατί ο άνθρωπος έπαψε να είναι θεάνθρωποκεντρικός. Έπαψε να 'χει για κέντρο του το Θεάνθρωπο, αλλά έχει για άξονά του τον εγωισμό του.

Η Παλαιά Διαθήκη ήδη από το πρώτο βιβλίο της, που είναι η Γένεση, αναγνωρίζει πως η σχέση μεταξύ

ανδρός και γυναικός μέσα στο γάμο πρέπει να 'ναι σχέση απαλλαγμένη από την έπαρση και τον εγωισμό, σχέση με καθαρά σωτηριολογικές προεκτάσεις. Λέει ο Θεός χαρακτηριστικά: «ου καλόν είναι τον άνθρωπον μόνον επί της γης ποιήσωμεν αυτό βοηθόν κατ' αυτόν.. και ωκοδόμησε ο Θεός την πλευράν ήν έλαβε από του Αδάμ εις γυναίκα και ήγαγεν αυτήν προς Αδάμ (Γεν. β', 18, 22)». Η σημασία αυτού του εδαφίου είναι η εξής: ο άνθρωπος, λέει, δεν ήταν καλό να είναι μόνος του πάνω στη γη. Διότι υπήρχε φόβος να οδηγηθεί εξαιτίας της μονοκρατορίας του στον εγωισμό και έτσι να ξεπέσει και να χάσει το Θεό του. Γι' αυτό ο Θεός έφτιαξε από την πλευρά του Αδάμ την Εύα, για να είναι βοηθός του. Να τον βοηθά υπό την εξής έννοια: να μπορεί με τη σωστή κοινωνία μαζί της να θεάται το Θεό, να ταπεινώνεται βλέποντας πως στις σχέσεις του με το άλλο φύλο έχει ελλείψεις και έτσι να ολοκληρώνεται ως πρόσωπο και να κοινωνεί σωστά με το Θεό του.

Είναι, λοιπόν, ο γάμος μυστήριο διότι χορηγείται κατά τη διάρκεια της ιερολογίας του η χάρη του Παναγίου Πνεύματος. Αυτή η χάρη αγιάζει και τους δυο συζύγους. Γι' αυτό και «ηγιασθαι ο ανήρ ο άπιστος εν τη γυναικί και η γυνή η άπιστος εν τω ανδρί» (Α' Κορ. ζ', 14). Δηλαδή όταν τελείται το μυστήριο, και άπιστος αν είναι ο άνδρας, όμως αγιάζεται κι αυτός από τη χάρη του μυστηρίου της Εκκλησίας και αντιστρόφως.

Για τους Πατέρες της Εκκλησίας, ένας γάμος είναι πετυχημένος όταν και οι δυο σύζυγοι είναι χριστοκεντρικοί και

εκκλησιοκεντρικοί, όταν αγωνίζονται να βιώσουν στη ζωή τους τη Θεία Χάρη. Τότε, έστω κι αν είναι άνθρωποι με διαφορετικό χαρακτήρα, ενώνονται χωρίς να χάνουν την εσωτερική τους ιδιαιτερότητα, στον κοινό σκοπό, που είναι η πραγμάτωση της θεώσεως. Για τους χριστιανούς συζύγους είναι αδιανόητος ο όρος «ασυμφωνία χαρακτήρων» που τόσο πολύ επικαλούνται στις μέρες μας οι άνθρωποι, για να διαλύσουν το γάμο τους.

Κατά τη διάρκεια της ιερολογίας του γάμου, σε μια φάση του, το ανδρόγυνο κάνει έναν κύκλο, ενώ οι ψάλτες ψάλλουν το «Άγιοι μάρτυρες οι καλώς αθλήσαντες και στεφανωθέντες πρεσβεύσατε προς Κύριον ελεηθήναι τας ψυχάς ημών». Αυτή η λιτανεία που γίνεται, συμβολίζει την πορεία του ανδρογύνου προς τη βασιλεία του Θεού. Προηγείται ο ιερέας που συμβολίζει το Χριστό και το Ευαγγέλιο που είναι οι εντολές Του. Ο κύκλος συμβολίζει την αιωνιότητα. Η μετοχή των συζύγων σ' αυτή τη λιτανεία φανερώνει πως και οι δύο σύζυγοι πρέπει να αγωνίζονται ενάντια στα πάθη τους. Πρέπει να προσπαθούν να έχουν ταπεινό φρόνημα. Πρέπει κι αυτοί, όπως και οι άγιοι Μάρτυρες με τη ζωή και το ήθος τους, μέσα στο γάμο τους να μετέχουν στο θάνατο και στην ανάσταση του Χριστού. Πρέπει να εκφράζουν με την όλη διαγωγή και πορεία τους το Σταυροαναστάσιμο ήθος της Ορθοδοξίας. Η άσκηση και ο αγώνας, σε συνδυασμό με τη μετοχή του ανδρογύνου στη λειτουργική και μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας, εξασφαλίζουν τον πρώτιστο στόχο του

που είναι η επίτευξη της θεώσεως και από τους δύο συζύγους.

Δεύτερος σκοπός του γάμου είναι η παιδοποιία. Η αποφυγή της τεκνογονίας συνιστά κατά την ορθόδοξη πατερική αντίληψη αμάρτημα. Χωρίς τα παιδιά ο γάμος κινδυνεύει να ξεπέσει σε μια δυαδική, εγωϊστική σχέση. Με τη γέννηση νέων ανθρώπων οι σύζυγοι καθίστανται συνδημιουργοί του Θεού. Το σπίτι τους γίνεται μια «κατ' οίκον εκκλησία», στην οποία βασιλεύει ο Τριαδικός Θεός.

Αυτή είναι η ορθόδοξη προσέγγιση

στο θέμα γάμος. Ένα πολύ σοβαρό και σημαντικό για τον κάθε άνθρωπο που δεν μπορεί να ακολουθήσει τον σαφώς ανώτερο δρόμο της αγγελομιμήτου παρθενίας. Για μας τους Ορθόδοξους είναι ο άλλος δρόμος για να κερδίζουμε τη Βασιλεία των Ουρανών.

Μέσα στο γάμο μας, λοιπόν, ας αγωνισθούμε όπως οι Άγιοι Πατέρες ορίζουν, ώστε κατά το μέτρο των δυνάμεών μας να γίνουμε μέτοχοι της Ουράνιας Βασιλείας.

Ο Σάββας Αλεξάνδρου είναι θεολόγος, εκπαιδευτικός.

